

piše: Zoran Lešić
foto: Robert Mapplethorpe

Lady

Lisa Lyon

T

ih kasnih '70-tih i ranih '80-tih, moj prvi susret sa Robertom Mapplethorpom, kao uostalom i sa svim "zapadnim" fotografima, bio je kroz francuski časopis "Photo". Divni su bili rituali u foto klubu, kada smo se okupljali oko tek pristiglog magazina, nestrpljivi da vidimo šta je novo u umjetnosti fotografije. Diskutovali smo do dugo u noć o novim autorima, o estetici, tehnici, motivima... onda bi se razišli maštajući da će, možda, nekad i naši radovi osvanuti u nekom poznatom foto magazinu. Mapplethorpe je uvijek bio tema "žestokih sukoba"... neko ga je obožavao, neko se sablažnjavao... fotografija snažnog crnog muškaraca sa velikim udom nikoga nije ostavljao ravnodušnim, ni članice ni članove kluba... doduše svakog iz nekog drugog razloga.

I onda jednog dana potpuno neočekivana vijest: Najavljena izložba Roberta Mapplethorpa u Sarajevskom Muzeju ZOI '84. Nestrpljivo sam očekivao otvaranje. Više se ne sjećam da li je bila gužva na otvaranju, ni ko je bio, jedino čega se sjećam su fotografije Lise Lyon. Tako je počelo moje interesovanje za ovaj jedinstveni umjetnički dvojac.....

Xio

Robert Mapplethorpe

Nakon što je pobijedila na Prvom svjetskom prvenstvu u bodi-bildingu za žene 1979. godine, Lisa se povukla iz sporta, doživljavajući sebe više kao umjetnicu performansa nego kao sportašicu, a za sebe je govorila da je kiparica čiji je materijal vlastito tijelo. Mapplethorpe je u Lisi prepoznao osobu vrlo sličnu sebi; osobu spremnu da se bez straha ogoli i transformiše za svoju umjetnost, baš kao što se i Mapplethorpe ogolio i transformirao u svojim brojnim autoportretima. Lisa je bila idealna figura za kojom je Robert tragao, tijelo koje u sebi jednako jako nosi i žensku i mušku stranu. Njihovi zajednički radovi bavili su se temama poput androgynosti, erotike i istraživanja američke supkulture.

Od 1980. godine, kad su se upoznali, do Mapplethorpeove prerane smrti 1989. godine, njihova veza bila je puno više od odnosa fotografa i modela. Bili su urotnici, saputnici na putovanju preispitivanja stereotipne slike žene, kako kroz povijest fotografije tako i kroz povijest umjetnosti. Iako u to vrijeme u Mapplethorpeovom opusom uglavnom dominiraju radovi koji glorificiraju mušku anatomiju, sto dvanaest slika koje čine knjigu "Lady Lisa Lyon" jedinstvena su studija i omaž jednoj ženi koja je, po njima, dostigla razinu idealnog fizičkog savršenstva. Na njima je Lisa i subjekt i objekt, i snažna skulptura kao isklesana iz kamena i zavodljiva nježna žena.

Oni su svojim radom zauvijek dekonstruisali stereotip ženske ljepote. ■